

UTVÄRDERING AV NORRKÖPINGS FILMFOND

2015–2023

Palmgren Vision
August Södermans väg 2
129 38 Hägersten

info@palmgrenvision.se
www.palmgrenvision.se

Bakgrund.....	3
Uppdragstagaren.....	4
Norrköping Filmfond.....	5
Stödmottagare.....	5
Företagsutveckling.....	6
Attraktivitet.....	6
Infrastruktur.....	7
Effekter av fondens verksamhet.....	8
Mål och indikatorer.....	11
Indikator 1: Medel har spenderats i Norrköping på en nivå som kan antas inte skulle ha skett utan fondens investeringar.....	12
Indikator 2: Antalet företag och förvärvsarbetande inom filmnäringarna har växt under perioden.....	13
Indikator 3: Norrköping som stad har blivit synlig i filmer som nått en bred publik nationellt och/eller internationellt.....	13
Indikator 4: Film- eller tv-produktioner som är helt eller delvis producerade i Norrköping har omnämnts i press, deltagit i filmfestivaler eller på andra vis uppmärksammats.....	15
Horisontella aspekter.....	15
Sammanfattning och kommentarer.....	16
Bilagor.....	17
Läslista.....	17

Bakgrund

Runt om i världen finns många filmfinansiärer som investerar i filmproduktion i syfte att attrahera produktion till ett visst geografiskt område som exempelvis ett land, en region eller en stad. I Sverige har denna typ av verksamhet varit organiserad i fyra regionala produktionscentrum och 19 regionala resurscentrum. Produktionscentrum investerar i utveckling och produktion av professionell film medan resurscentrumens uppgift är mer av "filmkulturell" karaktär. Det kan röra sig om visningsfrågor, filmpedagogik och mindre stöd till produktion. Dessa stöd är ibland riktade mot ungas filmskapande. Ett exempel på ett regionalt resurscentrum är Region Östergötlands Film i Öst. De regionala produktionscentrumen är alla organiserade som aktiebolag och har i flera fall kommuner som delägare och medinvesterare.

På senare år syns ett tydligt intresse från svenska kommuner och regioner att satsa på filmfinansiering främst för att det effektivt bidrar till ekonomisk utveckling och är ett bra sätt att profilera regionen eller kommunen. Senast i raden av filmfonder är Film Västernorrlands filmfond som blir landets femte största regionala filmfinansiär med en årsbudget om cirka 5 mnkr.

Finansiering från regionala eller kommunala filmfinansiärer är alltid villkorade med någon form av lokaliseringskrav vilket innebär att finansieringsmottagaren förbinder sig att spendera pengar inom ett visst territorium. Graden av spenderingskrav kan variera från fond till fond, men också från projekt till projekt. Ett tak sätts dock av EU:s statsstödsregler.

Då de regionala filmfonderna oftast är bolagiserade utgörs finansieringen oftast av "hårda pengar"¹. Som skäl till detta brukar kommunallagens förbud mot att gynna privata näringsidkare anföras. Norrköpings Filmfond skiljer ut sig så till vida att fonden inte är regional och inte bolagiserad. De medel som fördelas till filmproduktioner är en del av kommunens kulturstöd och stödgivaren kräver därför ingen ägarandel i produktionen, vilket är att betrakta som en konkurrensfördel gentemot andra filmfonder.

Norrköping har en lång tradition inom kulturområdet, med ett mycket gott nationellt renommé inom musik och teater. Ett viktigt ben i kommunens strategibyggge för att bli en regional kulturmetropol är en satsning på film och media. Från och med 2015 har kommunstyrelsen beslutat att avsätta 3 miljoner kronor per år till en filmfond för att stödja skapandet av professionell film- och tv-produktion i kommunen.

Redan samma år kom stödgivningen igång. En bidragande orsak till beslutet var möjligen att bolaget Crazy Pictures etablerats i staden och att ett bolag med så stora ambitioner inte kunnat överleva eller stanna i kommunen utan någon form av lokalt stöd. Norrköping var vid denna tid inte en optimal plats för produktion av de format som bolaget strävar efter. Möjligen har detta bidragit till fondens ovanligt tydliga fokus på utveckling av lokal produktion och lokal bransch.

---

¹ Vid filmfinansiering skiljer man mellan hårda och mjuka pengar där hårda pengar utgör en ren investering vilken ger finansiären ett ägande i slutprodukten. Mjuka pengar är produktionsmedel i form av stöd, vilket är attraktivt för produktionsbolaget då man slipper avstå från ägande i produktionen. Även mjuka pengar kan vara villkorade med återbetalningskrav vid en viss vinstnivå.

Beslut om stöd fattas av enhetschef på delegation av kultur- och fritidsnämnden och anmäls dit. Om beslut istället hade fattats direkt av nämnden hade det kunnat äventyra annan finansiering. Exempelvis hade det kunnat strida mot SVT:s sändningstillstånd som inte tillåter att kommunala stöd till samproduktioner fattas av kommunpolitiker.

Efter ganska exakt åtta års verksamhet har man sett ett behov av att utvärdera fondens verksamhet och resultat. Uppdraget att göra en utvärdering gick till Palmgren Vision AB. En uttalad tanke är att utvärderingen är oberoende.

Uppdragstagaren

Palmgren Vision är en konsultfirma med ett flertal utrednings- och utvärderingsuppdrag med inriktning mot kommunal eller regional filmpolitik bakom sig. Bland annat har Palmgren Vision utrett förutsättningarna för en regional filmfond i Östergötland och man har också skrivit en rapport om gemensam filmnäring utveckling för Norrköping och Linköping. Företaget är därför väl insatt i förhållandena inom filmnäringarna i Norrköping.

Ansvariga för utvärderingen av NFF är Hjalmar Palmgren och Jörgen Andersson. Hjalmar Palmgren har lång erfarenhet av filmfinansiering som filmproducent och tidigare anställd vid SVT och Svenska Filminstitutet. Jörgen Andersson är filmproducent och har tidigare bland annat arbetat med filmfinansiering vid Scenkonst Västernorrland.

Metod

Tabell 1: Metoder

Metod	Kommentar
Intervju	Johan Karlsson som är enhetschef för Cinema har intervjuats.
Skriftliga underlag	Kommunala beslutsunderlag och dokumentation har gått igenom liksom en mängd andra rapporter och utvärderingar av regionala filmfinansiärer. Se vidare referenslista.
Statistik	Statistik från fondens dokumentation har inhämtats och analyserats. Statistik har inhämtats från SCB.
Redovisningar	Slutredovisningar från de 28 projekt som hittills redovisats har analyserats
Enkät	De stödmottagare som slutredovisat har tillfrågats om att delta i en enkätundersökning, vilken även redovisas i bilaga.
Mediarapporter	Linda Månzén vid Norrköpings kommunikationsavdelning har sammanställt mediarapporter som sedan analyserats.

Norrköping Filmfond

Norrköpings Filmfond sorterar organisatoriskt under den kommunala biografverksamheten Cnema och Cnemas enhetschef är också filmfondens handläggare. Fonden har därmed en mycket liten administration jämfört med andra filmfinansiärer och i förhållande till sin storlek. Det är naturligtvis positivt att en stor andel av de tilldelade medlen kommer ut i produktion, men det gör också fondens arbete skört. Tiden för service till stödmottagarna och möjligheterna till uppföljning är begränsad. Ekonomisk projektredovisning ska vara underskriven av revisor, men större filmfinansiärer lägger trots det avsevärda resurser på ekonomisk granskning och uppföljning, vilket Norrköpings Filmfond inte har resurser till.

Vid lokal filmfinansiering är det vanligt att en så kallad filmkommission inrättas för att marknadsföra det aktuella territoriet och för att hjälpa inkommande produktioner till rätta med rådgivning kring allt från att hitta inspelningsplatser till lokal infrastruktur. Norrköping har ingen organiserad filmkommission utan även detta arbete faller på fondens, redan lilla, organisation.

NFF:s stödgivning

Sedan starten, våren 2015, har 105 stödbeslut tagits varav 44 är produktionsstöd och 61 är utvecklingsstöd. 28 stycken av produktionsstöden och 58 av utvecklingsstöden har slutredovisats (se tabell 2). En relevant fråga är varför man satsat så mycket på utveckling men då ett uttalat mål är att utveckla den lokala branschen, är det antagligen klokt att stötta lokala aktörers projektutveckling. Drygt 70% av de företag som fått stöd är baserade i Norrköping. Det finns också fog för att påstå att denna strategi varit framgångsrik då den lokala branschens utveckling varit mycket positiv sedan fondens tillkomst.

Tabell 2: Beslutade stöd

	Produktionsstöd ²	Varav slutredovisade	Utvecklingsstöd	Varav slutredovisade	Totalt stödda projekt
Antal	44	28	61	58	105
Milj Kronor	16,3	11,5	3,4	3,2	18,9
Snitt tkr	370	411	56	56	180

Stödmottagare

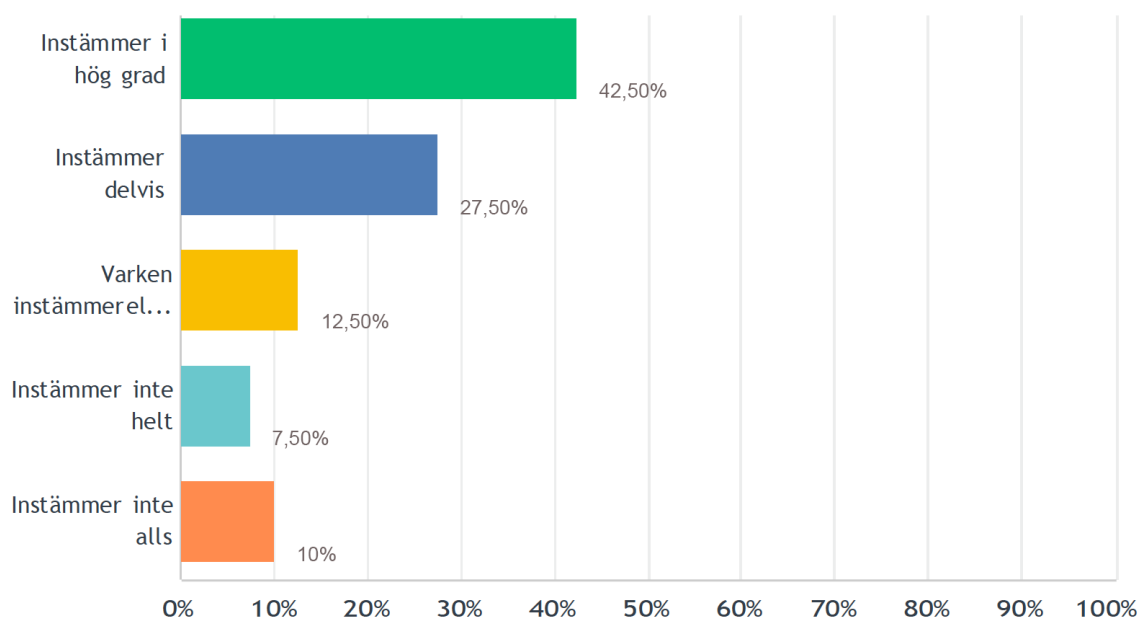
Rapportförfattarna har sammanställt en enkät som gått ut till 54 av Norrköping filmfonds stödmottagare. 43 fullständiga (och anonymiserade) svar har kommit in. Enkätundersökningen visar att stödmottagarna generellt sett är nöjda med fondens arbete och att de anser att fonden bidragit till en positiv utveckling inom den audiovisuella sektorn i Norrköping. Det är visserligen förväntat att stödmottagare är nöjda över att ha fått stöd, men i detta fall visar enkätsvaren att stödmottagarna även är positivt inställda till hur fonden arbetar och hur det varit att producera film i Norrköping. Eftersom det i viss mån råder konkurrens mellan filmfinansiärer med lokaliseringskrav så är detta resultat viktigt.

² Produktionsstöden innefattar samtliga format, såsom långfilm, kortfilm, dokumentär och fiktion.

Företagsutveckling

Viss tonvikt har i enkäten legat på att utreda utvecklingsstödens betydelse för utvecklingen av filmföretagandet i Norrköping. Frågan är relevant eftersom utvecklingsstöden inte i första hand syftar till att generera spending lokalt, utan snarare är ett medel att utveckla den lokala filmbranschen genom att bygga upp en kritisk massa av projekt och kunnande som i ett senare läge ger avkastning i ett ekonomiskt avseende. Enkäten indikerar att detta varit en framgångsrik strategi så till vida att 42,5% av de svarande instämmer i hög grad med påståendet att utvecklingsstödet har bidragit till deras företags utveckling. Ytterligare 27,5 procent instämmer delvis med påståendet. Värt att notera i sammanhanget är att 70% av stödmottagarna, vad gäller såväl utvecklingsstöd som produktionsstöd, är baserade i Norrköping.

Utvecklingstödet har bidragit till mitt företags utveckling.

Citat ur enkätsvaren:

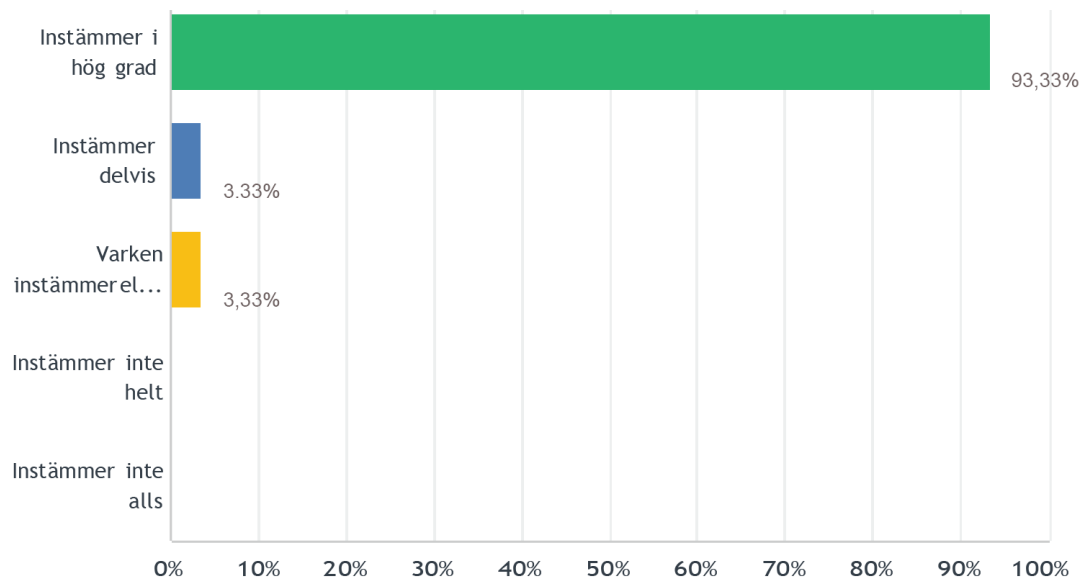
“Jag tycker att det är viktigt att det finns en stor bredd i det stödet som ges. Utvecklingsstöd till produktionsbolag som vill utforska en tanke eller kreativ process skall ges den möjligheten. Att små kortfilmer tilldelas stöd är viktigt för utvecklingen av framtida filmarbetare i Norrköping. Det sker nu och det är bra”.

Attraktivitet

Enkäten indikerar också att Norrköping har seglat upp som en attraktiv finansieringspartner för filmprojekt, men även att de medel som kommer från fonden får produktionsbolag och kreatörer att upptäcka Norrköping som produktionsmiljö. Bland annat uppger 68% av stödmottagarna att det finansiella stödet från Norrköpings filmfond helt eller delvis var anledningen till att de förlade sin produktion till Norrköping. 84% instämmer helt eller delvis med påståendet att Norrköping som plats var betydelsefull för produktionen och att platsen påverkade filmens konstnärliga uttryck. 70% av respondenterna instämmer helt med att Norrköping är en produktionsvänlig miljö. 70% instämmer även helt eller delvis med att stödet från Norrköpings filmfond inte bara

har ett ekonomiskt värde, utan även fungerar som en kvalitetsstämpel för projektet. Hela 93% instämde helt med påståendet att den sammantagna upplevelsen av att producera i Norrköping var bra och att de gärna skulle göra det igen. På det hela indikerar enkätsvaren att fondens arbete och fördelning av medel bidragit till att stärka bilden av Norrköping som en kulturstad och en attraktiv plats för kulturproduktion.

Sammantaget tyckte jag att upplevelsen av att producera i Norrköping var bra och skulle gärna göra det igen.

Citat ur enkätsvaren:

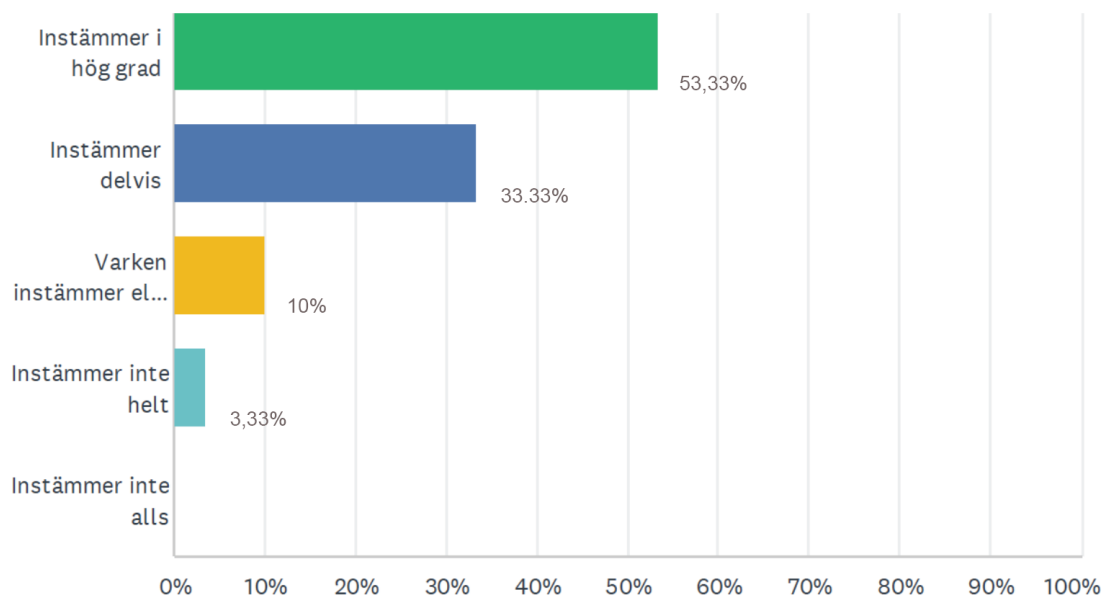
”Filmfonden är en starkt bidragande kraft till att lokala bolag kan växa och fortsätta stanna kvar i kommunen, istället för att söka sig till andra städer/regioner med finansieringsmöjligheter. Det bidrar även till att andra aktörer kommer till kommunen, spenderar pengar här och visar upp Norrköping på film - en ovärderlig platsmarknadsföring som inte går att uppnå på något annat sätt. Pengarna som fonden/kommunen investerar i den lokala filmbranschen kommer alltid att ge mer tillbaka än vad det kostar”.

Infrastruktur

Enkäten indikerar även att filmfonden har bidragit till att stärka den lokala infrastrukturen för filmproduktion. Ett vanligt förekommande problem för flera andra svenska filmfonder har initialt varit att det inte har funnits en matchning mellan lokala produktionsmedel och lokal spendering, vilket har lett till underspenderingar innan den lokala filmbranschen har varit tillräckligt utbyggd. I Norrköpings fall kan vi konstatera att så inte har varit fallet. På frågan om deras produktion spenderade det ekonomiska stödet från Norrköping enligt plan svarade 70% att de spenderade i nivå med det som krävdes, medan 30% spenderade mer än vad som krävdes. 70% svarade också att det var enkelt att spendera pengar i Norrköping som planerat. En intressant siffra i sammanhanget är att 87% svarade att de hittade resurser och samarbetspartners i Norrköping som hjälpte produktionen till högre kvalitet. Det är en respons som inte bara skjuter tillbaka mot en framgångsrik infrastrukturell utveckling utan även mot platsens attraktivitet som inspelningsmiljö, vilket är två faktorer som ger goda förutsättningar för en fortsatt utveckling av

fondens arbete och den lokala filmbranschen.

Vi hittade samarbetspartners och andra resurser i Norrköping som hjälpte produktionen till en högre kvalitet.

Citat ur enkätsvaren:

”Jag tycker i mångt och mycket att arbetet med filmfonden skött sig exemplariskt, sett till sitt uppdrag, men också till att inte vara rädd att stötta nya spännande röster, från Norrköping och tillresta. Jag tror detta vore ett bra tillfälle att expandera fonden, skjuta till ytterligare ekonomiska medel, för att matcha filmbranschens tillväxt. För min praktik har fonden varit nästintill vital, gett mig skjuts igång i karriären. Det är väldigt viktigt i en filmares startskede med sådan uppmuntran, vilket jag verkligen hoppas kan fortsätta finnas i många år framöver. Tack!”

Effekter av fondens verksamhet

I Sverige har det gjorts ett antal utvärderingar av effekten av lokal filmfinansiering och dessa har sammanfattningsvis visat på väldigt goda effekter men det är dock sällan lätt att presentera entydiga faktabaserade resultat utan utvärderingarna bygger till relativt stor del på resonemang utifrån analyser i relation till förväntade resultat. Skälet till detta är att man oftast har en bred palett av motiv för regional eller kommunal filmfinansiering och att flera av dessa är svåra att kvantifiera. Förutom ekonomiska effekter och sysselsättningseffekter brukar man prata om sådana saker som kulturella värden och positiva effekter för besöksnäring, marknadsföringsvärden och spridningseffekter till andra näringar. En förväntad effekt som har att göra med spridningseffekter, är en så kallad “klustereffekt”. Platser med en hög aktivitet inom vissa näringar tenderar att locka till sig flera aktörer inom dessa, eller angränsande, näringar. I audiovisuell produktion samverkar flera olika kreativa och kulturella discipliner som exempelvis musik, textproduktion, bildkonst med mera. Klustereffekterna kan därför förväntas vara

betydande inom kulturella och kreativa näringar, men även inom vissa tekniska näringar, eftersom audiovisuell produktion är relativt teknikintensiv. Linköpings Universitet är långt framme när det gäller forskning inom exempelvis visualisering som ligger nära filmproduktionen.

Flera av dessa effekter är högst relevanta för Norrköping, men det är fortfarande svårt att leda resultat i bevis. När det gäller ekonomiska effekter brukar man tala om direkta, indirekta och inducerade effekter³.

De direkta sysselsättningseffekterna av investeringar är möjliga att estimeras, men när det gäller de indirekta och inducerade blir det mer av antaganden. Det bör kanske påpekas att stöd till filmnäringens utveckling knappast skiljer sig från andra näringspolitiska insatser i detta avseende.

Om vi ska bedöma det ekonomiska värdet, för Norrköping, av fondens investeringar så kan vi titta på relationen mellan stöd och spenderade medel i kommunen. All ekonomisk aktivitet är naturligtvis gynnsam för kommuner även om bolagsskatt är statlig i Sverige. I Norrköping är den kommunala skattesatsen 21,75% och den regionala skattesatsen 11,55%. Förutom skatteintäkter från personer som är sysselsatta i branschen så kommer konkreta skatteintäkter även från indirekta och inducerade sysselsättningseffekter. Till detta kommer andra värden som ökad attraktivitet, kulturella värden, tillväxt i besöksnäring etc. Dessa värden är visserligen svåra att beräkna, men kan trots det ha en påtaglig ekonomisk betydelse.

2011 gjordes en utvärdering av Västra Götalandsregionens filmverksamheter av konsultfirman Inno Scandinavia AB. I rapporten tog man fram en modell för beräkning av sysselsättningseffekter och effekter på regionens bruttoregionalprodukt (BRP). Slutsatsen blev att 2010 års investeringar från Film i Väst (69,6 mnkr) ledde till spendering i Västra Götaland på 223 mnkr vilket gav en direkt effekt på BRP om 116,8 mnkr. En multiplikator beräknades till 1,57 för att addera indirekta och inducerade effekter på BRP vilket alltså gav 183,3 mnkr.

Om samma beräkningsmodell tillämpas på NFF så har de 7,49 mnkr fonden investerat i slutredovisade projekt lett till en total effekt på BKP⁴ om 17,6 mnkr. Detta gäller endast under förutsättning att dessa pengar inte skulle spenderats i kommunen utan stödet från filmfonden (se tabell 3).

Denna beräkningsmodell går att ifrågasätta bland annat då effekterna i verkligheten varierar beroende på typ av projekt och *vad* projekten spenderar pengar på i kommunen, men den kan

³Direkta effekter utgörs dels av den arbetskraft som krävs för att producera film, dels den arbetskraft som krävs för att producera allt annat som efterfrågas direkt i samband med filmproduktionen, till exempel mat och logi, drift av lokaler, transportpersonal mm.

De indirekta effekterna definieras som de spridningseffekter som uppstår tack vare en ökad efterfrågan i underleverantörsleden. Till restauranger behövs t.ex. råvaror och till transporter behövs drivmedel och i förlängningen service och reparationer.

De inducerade effekterna definieras som de spridningseffekter som uppkommer tack vare ökad inkomst i kommunen (som resultat av den direkta och indirekta sysselsättningseffekter), som invånarna till viss del spenderar på varor och tjänster som produceras i regionen och som därmed innebär en ytterligare efterfrågan på arbetskraft och produktion i regionen.

⁴ Bruttoproduktionen och bruttoregionalprodukten/bruttokommunprodukten (BRP/BKP) är två skilda mått. Något förenklat kan man säga att bruttoproduktionen är ett mått på värdet av allt som produceras i regionen/kommunen, såväl insatsvaror som färdiga varor och tjänster under en given tidsperiod. BRP/BKP däremot är ett mått på värdet av de slutliga varorna och tjänsterna. Av detta skäl är tillskottet till bruttoproduktionen högre än för tillskottet till BRP/BKR.

ändå ge en fingervisning om möjliga ekonomiska effekter av Norrköpings satsning på stöd till filmproduktion.

Tabell 3: Ekonomiska effekter av fondens stöd

Antal redovisade projekt (ex. utvecklingsstöd)	total produktionsbudget mnkr	stöd från NFF mnkr	Stöd i %	Redovisad spending i Nkpg mnkr	Redovisad spending per satsad krona	Direkt effekt på BKP mnkr	Effekt på BKP ink. indirekta och inducerade effekter mnkr	Effekt på BKP ink. indirekta och inducerade effekter per satsad krona
28	187,4	11,5	6,1	45,7	3,9	23,9	37,6	3,3

När det gäller NFF kan vi se en tydlig och positiv utveckling av filmnäringarna i kommunen. Filmnäringen har haft en positiv utveckling i hela Sverige under det senaste decenniet, men det kanske är just i tider av tillväxt det är klokt med lokala satsningar som kan ge en region eller stad ett försprång. Det är också tydligt att filmbranschen växt mer i Norrköping än i riket och betydligt mer än i Linköping, som vi använt som jämförelse då kommunerna har liknande förutsättningar och liknande befolkningsunderlag. Det framstår som tydligt att filmfonden varit avgörande för denna positiva utveckling då ingen annan faktor identifierats som betydande för utvecklingen.

Tabell 4: Förändring av antal filmföretag och sysselsatta i filmbranschen mellan 2015 och 2020

	ökning antal filmföretag	ökning antal filmföretag	ökning antal filmföretag	ökning antal anställda	ökning antal anställda	ökning antal anställda
	Norrköping	Linköping	Riket	Norrköping	Linköping	Riket
Antal	19	7	835	34	5	2653
%	48,7%	35%	18,9%	50%	21,7%	24,3%
Estimerad skatteintäkt⁵	0	0	-	3,7 mnkr	0,5 mnkr	442 mnkr ⁶

2022 var de beräknade kommunala skatteintäkterna från de nytillkomna förvärvsarbete i filmbranschen högre än fondens årliga stöd. Det är svårt att sia om fortsatt utveckling men förutsatt att fondens stöd inte förändras, är det rimligt att anta att antalet sysselsatta inte kommer att minska. Om detta antagande visar sig stämma kan man med andra ord säga att fonden är självförsörjande i meningen att de 3 mnkr som avsatts per år genererar 3,7 mnkr i nytillkomna kommunala skatteintäkter.

⁵ Det vi redovisar här är den kommunala skatten, exklusive den del som går till regionen. Företagsskatt är nationell och går inte heller att estimeras enkelt. Vi räknar här med en årslön på 500.000 kr för sysselsatta personer.

⁶ Kommunalskatt inklusive regional skatt

Mål och indikatorer

Den fjärde maj 2015 fattade kommunstyrelsen i Norrköping beslut om riktlinjer och finansiering av Norrköpings Filmfond. 3 Mkr/år avsattes under mandatperioden. I den tjänsteskrivelse som låg till grund för beslutet avhandlades syfte, mål och riktlinjer för fonden.

” Syftet med satsningen Norrköpings Filmfond är att i Norrköping skapa ett hållbart och attraktivt filmproduktionsklimat med stor lyskraft lokalt, nationellt och på sikt även internationellt. Filmfonden ska berika näringsliv, utbildning och kulturliv samt förstärka Norrköpings roll som ledande i regionens filmliv.

– Stärka Norrköping som kulturstad

Filmproduktion är en viktig motor för kulturlivet i stort. Filmen är ett allkonstverk som sammanför en rad yrkesgrupper inom scenkonst, musik och bildkonst.

– Utveckla näringslivet i Norrköping

Fonden ska bidra till att utveckla filmbranschen och näringslivet i Norrköping så att det leder till ekonomisk utveckling och ökad sysselsättning.

– Positionera Norrköping

Norrköpingsborna ska känna stolthet över filmer som produceras i närmiljön och en publik i hela Sverige ska få uppleva berättelser av god kvalitet med personer, platser och perspektiv från Norrköping. Färdiga produktioner marknadsför Norrköping och i förlängningen kan fiktionsturism bli en del av Norrköpings besöksnäring.

Målsättningar:

Norrköpings Filmfond ska

- Verka för en växande och stark lokal filmbransch
- Öka film- och TV-produktionen i Norrköping”

Bland strategierna för fonden anges bland annat:

”Den lokala arbetsmarknaden för kreatörer och företag inom rörliga bilder ska förbättras genom ökad produktion av rörliga bilder. Fonden ska stödja produktioner som helt eller delvis spelas in i Norrköping.

Lokala producenter ska prioriteras och under mandatperioden utgöra minst 50% av utdelade stöd. Även nationella produktioner som till stor del förlägger inspelning här och använder lokal arbetskraft kan söka finansiering. Den lokala branschen utvecklas genom större projekt utifrån och de stora projekten kan använda lokala resurser vid inspelningar. Det är två sidor av samma mynt.

Genom fondens medfinansiering ska både kommersiella och konstnärliga långfilm-, TV-, kort- och dokumentärfilmproduktioner ges stöd. Genom denna finansiering attraheras produktioner till Norrköping som lokalt ska spendera mer än investerade pengar.”

För att kunna analysera resultat utifrån dessa mål och syften har vi tagit fram fyra indikatorer:

1. Medel har spenderats i Norrköping på en nivå som kan antas inte skulle ha skett utan fondens investeringar.
2. Antalet företag och förvärvsarbetande inom filmnäringarna har växt under perioden.
3. Norrköping som stad har blivit synlig i filmer som nått en bred publik nationellt och/eller internationellt.
4. Film- eller tv-produktioner som är helt eller delvis producerade i Norrköping har omnämnts i press, deltagit i filmfestivaler eller på andra vis uppmärksammats.

Indikator 1:

Medel har spenderats i Norrköping på en nivå som kan antas inte skulle ha skett utan fondens investeringar.

Vi har gått igenom redovisning av hur mycket som spenderats i Norrköping (se vidare under stycke "Effekter av fondens verksamhet" ovan). Det är inte helt självklart att de medel som spenderats i produktion inte skulle spenderats även utan fondens stöd, men med tanke på den starka tillväxten i Norrköping avseende filmnäring är det rimligt att anta att det finns ett starkt samband mellan stöd och spenderade medel. Även enkätsvaren visar på att filmproducenterna anser att de spenderat produktionsmedel i Norrköping tack vare de stöd man fått från NFF.

Mellan 2015 och 2022 har 105 stöd delats ut med en totalsumma av knappt 19 mnkr. Av dessa är 44 produktionsstöd varav 28 slutredovisats. Vi har valt att i detta sammanhang endast titta på produktionsstöden då produktion oftast är mer resurskrävande och därmed intressantare ur ett filmnäringssperspektiv. Utvecklingsstöd syftar inte i första hand till ekonomisk spend utan snarare till att hjälpa den lokala branschen att ta fram projekt som senare kan få ekonomisk betydelse. De 28 slutredovisade produktionerna har tillsammans fått nära 11,5 mnkr i stöd och de har spenderat drygt 45,7 mnkr i Norrköping. Man har alltså i snitt spenderat 3,9 kr för varje krona filmfonden givit ut i stöd, vilket är ungefärligen samma nivå som regionala filmfinansiärer brukar uppnå. Om man tittar djupare på redovisningarna blir det dock tydligt att spendförhållandet skiljer sig åt mellan olika typer av projekt. Projekt med lokala producenter har ibland haft ett förhållande mellan spendering och stöd på 12/1, det vill säga på en krona av filmfondens stöd har produktionen spenderat tolv kronor. Visserligen skulle man kunna invända att lokala producenter skulle spenderat stora summor i kommunen även utan fondens stöd, förutsatt att de ändå genomfört sina produktioner. Utan fondens stöd är det dock troligt att de lokala producenterna i större utsträckning skulle sökt stöd från andra regionala fonder med lokaliseringkrav och att Norrköping följaktligen skulle ha gått miste om dessa produktioners spendering. Ur detta perspektiv framstår därför fondens fokus på lokal produktion som klokt.

Det kan vara svårt att förstå varför det kan bli en god ekonomi i detta system för kommunen. Svaret är att andra effekter, än den ekonomiska aktiviteten i filmbranschen, bidrar till ekonomisk utveckling. Varje spenderad krona kommer bidra till indirekta och inducerade ekonomiska effekter, som visserligen är svårare att beräkna men trots det högst påtagliga. Till detta kommer även andra förväntade effekter, som ökad besöksnäring och reklam-/uppmärksamhetsvärde för kommunen.

Det totala antalet inspelningsdagar i Norrköping har varit 478 och man har tillsammans köpt 2097 hotellnätter.

Indikator 2:**Antalet företag och förvärvsarbetande inom filmnäringarna har växt under perioden.**

Som tidigare nämnts är det tydligt att filmnäringen i Norrköping haft en bättre utveckling än i riket och bättre än referenskommunen Linköping. Mellan 2015 och 2020 har antalet förvärvsarbetande i filmbranschen fördubblats (från 34 till 68) och antalet företag har nära nog fördubblats (från 20 till 39). I Linköping har utvecklingen varit betydligt mer modest. Om vi räknar med att dessa "nya" 34 förvärvsarbetare tjänar 500.000 kr/år och den kommunala skatten i Norrköping är 21,75% så innebär det en ny årlig skatteintäkt för kommunen om 3,7 mnkr, alltså betydligt mer än det kommunala stöd som fonden fördelar. (Se Tabell 4)

När branscherna växer så ökar också möjligheterna till framtida tillväxt. Det blir lättare att producera på en plats där tillgången till infrastruktur och kompetens är god. Troligen finns det också en "latent" tillväxt i filmbranschen i staden. Intervjuer och enkätsvar har visat att en starkare bransch också är gynnsam för dem som är på väg in i en professionell bransch men som ännu inte syns i statistiken. Exempelvis kan amatörer eller semiprofessionella filmare få rådgivning eller låna utrustning och resurser av de bolag som etablerats i staden.⁷ Ett aktivt filmliv bland dem som ännu inte försörjer sig på sitt filmande är en förutsättning för framtida tillväxt.

Filmproduktion är gynnsamt för andra kulturella och kreativa branscher (KKB) då många konstnärliga discipliner samverkar i filmproduktion. Ett gynnsamt klimat för KKB är också gynnsamt för filmnäringen då tillgången på kompetens ökar. Det finns alltså möjlighet till en "klustereffekt" som ger hopp om en än starkare tillväxt i filmområdet, men som också kan ge spridningseffekter till andra kulturella och kreativa branscher.

Indikator 3:**Norrköping som stad har blivit synlig i filmer som nått en bred publik nationellt och/eller internationellt.**

Enligt slutredovisningar har de filmer som fått stöd från Norrköpings Filmfond haft ett sammanlagt antal tittare om 8,5 miljoner. Troligen bör den siffran räknas upp rejält då producenterna sällan haft tillgång till strömningstjänsternas statistik, samt att flera filmer haft tv-visningar efter att de slutredovisats.

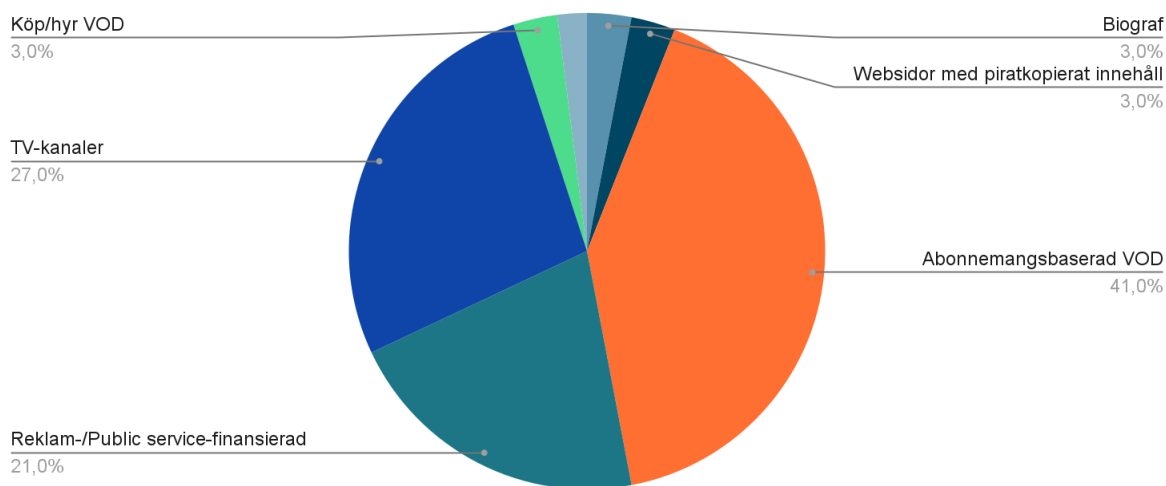
Generellt är filmmediet en konstform med stor spridning. Norrköpings Filmfond har satsat på en mix av produktioner där vissa filmer är lokalt producerade kort- eller dokumentärfilmer med begränsad räckvidd utanför kommunen. Andra produktioner är större långfilmsprojekt eller dramaserier med en stor publik på olika plattformar.

Några dokumentärfilmer har också producerats med en mycket stor Norrköpingsanknytning och med väldigt stor tittarskara nationellt. Ett exempel på detta är Jenny Widells film MITT LIVS HOTELL som utspelar sig i Norrköpings kommun och har haft en miljonpublik på SVT.

Statistik på andra plattformar än biograf är inte öppet tillgänglig och i synnerhet de internationella strömningstjänsterna håller hårt i sina tittarsiffror. Eftersom endast 3% av svenskarnas filmkonsumtion sker på biograf blir biljettförsäljning relativt ointressant i detta sammanhang. Däremot är biografpremiär viktigt, då det ger uppmärksamhet och oftast recensioner.

⁷ Ett visst stöd för denna tanke finns i stödmottagarnas enkätsvar

Svenskars Filmkonsumtion

Källa: Svenska Filminstitutet, Filmåret i siffror 2021

Ovanstående diagram beskriver svenska folkets genomsnittliga konsumtionsvanor för film och går därför inte att applicera på enskilda titlar. Dock kan det kanske ge en fingervisning om att de filmer som fått stöd från Norrköpings filmfond troligen setts av betydligt fler än vad biografstatistiken visar.

Tabell 5: Exempel på biograffilmer som fått mycket uppmärksamhet och stor spridning

Filmtitel	premiärår	Biografbesök
Den blomstertid nu kommer	2018	110 200
Goliat	2018	18 110
Se upp för Jönssonligan	2020	Se fotnot ⁸
Berts dagbok	2020	118 600
UFO Sweden	2022	60 700
TOTAL		307 610

Norrköpings Filmfond har inte satsat på filmer som har nått ut till internationella filmfestivaler, vilket ofta är ett sätt att få internationell spridning. Däremot har exempelvis Crazy Pictures två långfilmer (DEN BLOMSTERTID NU KOMMER och UFO SWEDEN) sålts till väldigt många länder. DEN BLOMSTERTID NU KOMMER har sålts till över 100 länder och UFO SWEDEN kommer troligtvis komma upp i samma antal. I båda dessa filmer spelar Norrköping en framträdande roll.

⁸ SE UPP FÖR JÖNSSONLIGAN är en av de filmer som, på grund av pandemin, gick direkt till en strömningstjänst. Filmen sågs av 1,1 miljoner tittare på C-more under premiäråret.

Indikator 4:

Film- eller tv-produktioner som är helt eller delvis producerade i Norrköping har omnämnts i press, deltagit i filmfestivaler eller på andra vis uppmärksammats.

Flera av de produktioner som finansierats av Norrköpings Filmfond har fått stort mediegenomslag. Exempelvis visar en mediasökning att det skrivits ett 50-tal artiklar om dokumentären MITT LIVS HOTELL. Sökordet "Norrköping" förekommer cirka 150 gånger i dessa texter.

En mediasökning på "Norröpings Filmfond" ger 244 träffar där ordet "Norrköping" förekommer ungefär 2000 gånger.

Tabell 6: Pressuppmärksamhet för ett urval av de produktioner som fått stöd från filmfonden:

Filmtitel	Antal artiklar	Sökord "Norrköping"	Sökord "Norröpings Filmfond"
Den Blomstertid nu kommer	999	2000	74
UFO Sweden	709	1412	81
Mitt livs hotell	50	150	4
Goliat	314	403	51
Se upp för Jönssonligan	429	70	3
Berts Dagbok	142	0	0
Ture Sventon & Bermuda-Triangelns hemlighet	149	96	30
"Norröpings Filmfond"	244	2000	248
TOTAL	3036	6131	491

Norröpings synlighet i filmerna varierar naturligtvis stort, men man kan ändå slå fast att staden fått stor uppmärksamhet genom de filmer som producerats och den press som filmerna genererat. Om man laborerar med tanken att uppmärksamheten skulle ha köpts i reklammedia så representerar denna mediauppmärksamhet relativt stora ekonomiska värden.

Som tidigare nämnts har Norrköpings filmfond inte främst satsat på filmer för internationella filmfestivaler, men Isabella Carbonells film DOGBORN utgör ett undantag då den visats på ett antal internationella filmfestivaler varav Venedig är en av världens mest betydande. Peter Grönlunds GOLIAT är en annan film med hög konstnärlig profil och som deltog i flera festivaler. Filmen nominerades i sex guldbaggekategorierna och vann fyra Guldbaggar. Det finns flera exempel på filmer som visats vid internationella festivaler, men i det flesta fall endast ett fåtal festivaler med få tittare och sällan så kallade A-festivaler utanför Sverige.

Horisontella aspekter

I den tjänsteskrivelse som utgör underlag till kommunstyrelsens beslut om filmfond står:

Filmfonden ska medverka till förnyelsen i svensk film- och TV-produktion genom att stimulera till en breddad rekrytering samt ett breddat val av ämnen, karaktärer och miljöer i berättelserna. I sin resursfördelning, både genom stöd och övriga insatser, ska fonden arbeta efter fördelningen 50/50 (män/kvinnor). Fonden ska verka för en ökad kulturell mångfald inom både kreatörsledet och även sett till de företeelser som produktioner inspelade i Norrköping skildrar. Produktioner som har ett barn- och ungdomsperspektiv, liksom unga debuterande filmare, prioriteras.

Det är alltid svårt att föra relevant statistik i dessa områden när det statistiska underlaget är litet och när det är många andra krav som ska tillgodoses vid stödgivningen. Exempelvis finns ett krav att fonden ska prioritera lokal produktion, vilket kan vara svårt att förena med breddad rekrytering eller jämställd stödfördelning beroende på hur den lokala branschen ser ut. Vi har här valt att endast räkna på jämställdhet, eftersom det är det enda området som konkretiserats i fondens strategi.

Det framgår inte av fondens styrdokument om kravet på jämställdhet (50/50) avser i relation till ansökningar eller totala stöd. Det framgår inte heller om den jämställda stödfördelningen avser stödmottagare, upphovspersoner eller hela team.

Vid redovisning har stödmottagarna ombetts ange antal kvinnor/män som varit involverade i produktionen. Utfallet är 56% kvinnor och 44% män. Detta är visserligen en bit ifrån 50/50 men måste ändå anses vara ett bra resultat med tanke på att underlaget endast är ett 80-tal slutredovisade projekt.

När det gäller övriga så kallade horisontella mål så ombeds stödmottagarna redovisa i fritext hur man arbetar med dessa frågor. Svaren visar att många produktioner har en väl utvecklad ambition. Om man tittar på de titlar som fått stöd så finns det också en relativt god representation av filmer som på ett eller annat sätt berör aspekter av mångfaldsfrågor i sin berättelse.

Representation av filmprojekt med ett barn- och ungdomsperspektiv samt stöd till unga debuterande filmare är angivet som ett prioriterat område för fonden men utan att det preciseras. Av 103 ansökningar har 21 identifierats som att de berör barn och unga, vilket alltså utgör 20%. Det kan givetvis ifrågasättas om 20% visar på en prioritering, men med tanke på att det är så många andra aspekter som ska vägas in vid stödbeslut måste resultatet anses vara tillfredsställande.

Genomgången av projekten visar också på ett stort antal stöd till unga förstagångsregissörer. Eftersom sökande inte behöver uppge sin ålder eller tidigare filmerfarenhet, har statistik inte sammanställts. Bedömningen bygger istället på erfarenhetsmässig analys av ansökningar.

Sammanfattning och kommentarer

Sammantaget anser rapportförfattarna att Norrköpings filmfonds måluppfyllelse är god.

Vi kan tydligt se en positiv utveckling av filmnäringarna i kommunen sedan 2015 och att filmbranschen växt mer i Norrköping än i riket i övrigt sett till sysselsättning och företagande. Det är rimligt att anta att filmfonden varit avgörande för denna positiva utveckling, då ingen annan faktor identifierats som betydande för utvecklingen.

Utvärderingen visar även i övrigt att filmfonden är en god affär rent ekonomiskt för kommunen. Vi kan till exempel konstatera att fonden är mer eller mindre självförsörjande sett till att de 3 mnkr som investeras per år genererar minst 3,7 mnkr i kommunala skatteintäkter. Förutom de skatteintäkter som kommer från de personer som är anställda i branschen så bör även de pengar som spenderas i filmproduktion ge skatteintäkter också i nästa led tack vare ökad ekonomisk aktivitet.

Till detta kommer andra positiva effekter i form av reklamvärde för kommunen, möjlighet till ökad besöksnäring och kulturellt värde för kommunmedlemmarna. Sammantaget motiverar dessa faktorer mer än väl de medel som har investerats i filmfonden.

Den finns aspekter av målformuleringarna som kan vara svåra att siffersätta, som till exempel synlighet och attraktivitet, men vi kan konstatera att de produktioner som har genomförts i Norrköping har haft god spridning och att de bör ha genererat ett ökat värde till stadens varumärke.

Vi vill speciellt peka på att filmfondens prioriteringar och mix av projekttyper framstår som ovanligt lyckade, vilket med stor sannolikhet bidragit till att utvecklingen i Norrköping, på relativt kort tid, varit så gynnsam.

Den enkätundersökning som gjorts bland stödmottagarna visar att de är nöjda med fondens arbete och att de anser att fonden bidragit till en positiv utveckling inom den audiovisuella sektorn. Hela 93% av de svarande instämde med påståendet att Norrköping är en bra plats att spela in film på. 87% svarade att de hittade resurser och samarbetspartners i Norrköping som hjälpte deras produktioner till en högre kvalitet. Det är ett resultat som inte bara indikerar en framgångsrik näringslivsutveckling, utan även att filmfondens arbete har stärkt Norrköpings position som kulturstad.

Bilagor

1. Enkät svar i sammanställd form
2. Medierapport, Norrköpings Filmfond
3. Medierapporter, Den Blomstertid nu kommer, UFO Sweden, Mitt livs hotell, Goliat, Se upp för Jönssonligan, Berts Dagbok, Ture Sventon & Bermuda-Triangelns hemlighet, "Norrköpings Filmfond"

Läslista

1. Västra Götaland som filmregion, Inno Scandinavia AB 2011
2. STOCKHOLM RUNAWAY PRODUCTIONS, Cloudberry communications 2014
3. Film i Väst, Utvärdering genomförd av samhällsanalys 2017
4. PUBLIC FILM FUNDING AT A CROSSROADS A Film i Väst Analysis report. Authored by Tomas Eskilsson 2022
5. <https://cnema.se/filmbransch/norrkopings-filmfond/>
6. Filmåret i siffror 2018-2021, Svenska Filminstitutet